Maiju Mäki

Mauri ja kadonnut kaulakoru

Sisällys

Seela auttaa mummoa
Mauri ihmeellisessä sateessa
Kadonnut kaulakoru
Paketti

Oheistehtävät

JULKAISIJA: Oppimateriaalikeskus Opike, Kehitysvammaliitto ry • Linnoitustie 2 B, 02600 Espoo
puh. (09) 3480 9350 • opike@kvl.fi • www.opike.fi • Kuvat: Tiia Lehto

© 2023 Kehitysvammaliitto ry

Seela auttaa mummoa

Joka kesä Seela saapui muutamaksi viikoksi
mummonsa luokse kylään.
Seela tuli auttamaan Martta-mummoaan
puutarhanhoidossa ja marjojen keräämisessä.
Seela oli oikein reipas tyttö.

Mummo asui pienessä vihreässä mökissä
Killi-kissansa kanssa.
Mökki oli aivan lähellä vanhaa tassilavaa.
Se oli lähellä myös Mauri Myyrän kotia.
Mauri nimittäin asui myyränkolossa
vanhan tanssilavan alla.

Edellisenä kesänä mummo oli antanut
Seelalle vanhan kaulakorun.
Mummon mielestä Seela oli ansainnut sen,
koska hän oli auttanut mummoa niin paljon.
Kaulakoru oli kallisarvoinen aarre.
Se oli perintökoru,
joka oli kulkenut suvussa jo pitkään.
Mummo oli saanut sen nuorena
omalta mummoltaan.
Koruun liittyi myös salaisuus,
jonka mummo lupasi kertoa jonain päivänä.

Mummon mielestä Seela oli nyt kyllin vanha
huolehtimaan kallisarvoisesta korusta.
Siitä lähtien koru oli komeillut
Seelan kaulassa aina.
Koru oli kauneinta mitä Seela tiesi.
Hän ei koskaan ottanut sitä pois kaulastaan.

Nyt oli taas kesä, ja Seela oli
tuttuun tapaan kylässä mummon luona.
Tanssilavalla mummon mökin lähellä
soitti iltaisin orkesteri.
Kaikki kylän ihmiset tulivat tanssimaan ja
nauttimaan lämpimästä kesäillasta.

Seelan mummolle lavatanssit merkitsivät paljon.
Mummo ei kuitenkaan tanssinut, vaan
hän möi mustikkapiirakkaa tanssilavan vieressä.

Kun orkesteri piti taukoa,
kaikki kyläläiset halusivat ostaa
mummon herkullista piirakkaa ja vaniljakastiketta.

– Lähtisitkö poimimaan minulle mustikoita?
mummo kysyi Seelalta eräänä aamuna.
Mustikoita oli jäljellä enää
vain yhden piirakan verran.

Seela päätti lähteä heti.
Hän haki kaapista pienen ämpärin,
veti pilkulliset kumisaappaat jalkaansa
ja sitoi kukallisen huivin päähänsä.

Seelan astellessa metsään päin
mummo huusi hänen peräänsä:
– Pysy lähellä tanssilavalle menevää polkua
niin et eksy!
Polkua pitkin Seela löytäisi
takaisin mummon mökille.

Seela käveli polkua pitkin syvemmälle metsään.
Hän oli tarkka tyttö ja
löysi paljon hyviä mustikkapaikkoja.
Hiljalleen ämpäri täyttyikin herkullisista mustikoista.
Iltapäivä oli jo pitkällä, kun
Seela lähti kävelemään polkua pitkin
takaisin kohti mummon mökkiä.

Mauri ihmeellisessä sateessa

Samaan aikaan maan alla
oli Mauri Myyrä työn touhussa.
Mauri korjasi vaarinsa kanssa
vanhan tunnelin seinää.
Myyrien tunneli kulki sattumalta
sen saman polun alapuolella,
jota pitkin Seela juuri asteli kohti mummolaa.

Edellisen syksyn rankkasateet olivat
rikkoneet tunnelin seinämiä pahoin.
Nyt vaari oli päättänyt,
että tunneli piti korjata taas käyttökuntoon.
Mauri toimi vaarin ahkerana apupoikana.

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Iltapäivä oli jo pitkällä,
kun tunneli alkoi olla valmis.
Mauri ja vaari näkivät tunnelin pään.
Sen kautta pääsisi maan pinnalle.

Kun tunnelin seinät oli korjattu,
Mauri kohotti katseensa ulos tunnelin aukosta.
Auringon säteet pakottivat hänet
sulkemaan silmänsä.
– Voi, kuinka kirkkaasti aurinko paistaa!
Mauri huudahti ja hieroi silmiään.

Yhtäkkiä Maurin päähän tipahti jotakin.
Plop!
Mikä se oikein oli?
Plop, plop, plop!
Oviaukosta tipahteli jotakin tunneliin.
Putoilevia kappaleita suorastaan sateli
Maurin päälle.
Ne eivät olleet vesipisaroita,
vaan jotakin painavampaa ja isompaa.
Oudon sadekuuron voimasta
Mauri kellahti kumoon tunnelin pohjalle.

– Iskikö nyt maanvyöry vai raekuuro,
Mauri pohti tunnelin pohjalla
ja hieroi päälakeaan.
Hän nousi istumaan ja katsoi ympärilleen.
Tunneli oli täynnä mustikoita!
Kasapäin suuria, herkullisia mustikoita!
– Pääsit oikein mustikkasateeseen,
vaari nauroi Maurin vieressä.

Samassa Mauri kuuli toisenkin äänen.
Se tuli maan päältä, tunnelin yläpuolelta.
Joku itki.
Vaari kurkisti ulos tunnelin aukosta
sillä aikaa kun Mauri kömpi pystyyn
mustikoiden joukosta.

Ulkona mättäällä istui pieni tyttö.
– Sehän on Seela, vaari kuiskasi Maurille.
Myyrävaari oli nähnyt Seelan usein,
kun tämä leikki mummonsa mökin pihalla.
Nyt Seelan vieressä lojui
kaatunut mustikkaämpäri.
Seela oli poiminut mustikoita monta tuntia.
Ahkera työ oli nähtävästi valunut hukkaan
myyrien tunnelin pohjalle.
Matkalla mummon mökille
hän oli nimittäin kompastunut puun juureen.
Samalla ämpärissä olleet mustikat
olivat vierineet maan alle.

Kadonnut kaulakoru

Seelaa itketti ja harmitti.
Hän joutuisi palaamaan
mummon luokse tyhjin käsin.
Kello oli jo paljon,
ja mummo varmasti odotti Seelaa kotiin.
Uutta ämpärillistä hän ei enää ehtisi poimia.

– Mitä mummo nyt laittaa piirakkaansa?
Mitä ihmiset sanovat, kun
eivät saakaan mustikkapiirakkaa tansseissa?
Kaikki on minun syytäni,
Seela pohti ääneen surullisena.
Hän ei tiennyt, että myyrävaari kuunteli häntä.

Lopulta Seela huokaisi syvään.
Hän nousi ylös mättäältä
ja puhdisti mullat hameestaan.
Juuri kun hän oli lähdössä kävelemään,
hän huomasi jotain muutakin kamalaa.
Mummon antama kaulakoru oli hävinnyt.
– Voi ei! Seela huudahti ääneen.
– Ketjun on täytynyt pudota, kun kaaduin.
Tai ehkä se on tarttunut johonkin
kun poimin mustikoita, hän pohti.
Seelaa alkoi uudelleen itkettää.
Hänen olonsa oli kurja.
– Nyt mummo suuttuu varmasti.
Mustikoita ei ole, ja korukin on hävinnyt!
Mummo ei kyllä anna minulle
enää ikinä mitään, Seela puhui itsekseen.

Seela etsi katseellaan korua maasta,
mutta sitä ei näkynyt.

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Nyyhkyttäen ja raskain askelin
hän lähti kulkemaan polkua pitkin
kohti mummon mökkiä.

Vaari ja Mauri olivat seuranneet
Seelan surullista tapausta tunnelin aukosta.
Heillä oli tytön puolesta paha mieli.
Mauri ehdotti, että he seuraisivat Seelaa mökille
ja katsoisivat, että hän pääsee
turvallisesti takaisin mummonsa luo.

Vaarin vanhoja jäseniä kolotti jo,
sillä päivä oli ollut raskas.
Niinpä hän ei jaksanut lähteä
Maurin kanssa Seelaa saattamaan.
– Mene sinä poikaseni vain.
Minä lähden jo edeltä kotiin lepäämään,
vaari sanoi.

Koko matkan mummon mökille
Seela itkeä nyyhkytti.
Mauri seurasi häntä huolestuneena
hieman etäämmältä.

Mökin pihalla mummo oli
Seelaa vastassa.
Kyyneleet silmissään Seela kertoi nolona,
mitä mustikoille ja korulle oli tapahtunut.
Mummo halasi ja lohdutti häntä:
– Vahinkoja sattuu, tyttökulta.
En minä ole vihainen.
Mennään sisälle ja juodaan kuppi
kuumaa kaakaota, niin mielesi paranee.
Lähdetään aamulla vielä
yhdessä etsimään korua.

Mauri kuunteli keskustelua
pienen matkan päästä.
Mistä kaulakorusta Seela ja mummo
oikein puhuivat?
Mauri ei ollut huomannut
Seelan kaulassa korua.

Paketti

Mauri päätti lähteä etsimään
kadonnutta korua metsästä.
Hän palasi samaa polkua takaisin
ja tutki ympäristöä.
Ei kiven takana, ei puolukan varpujen alla.
Ei sammalien välissä.
Missä kummassa koru voisi olla?
Heikkonäköisen myyrän silmillä ei
koruja helposti löydetä.

Ilta alkoi jo hämärtää.
Etsiminen alkoi tuntua toivottomalta,
kunnes äkkiä Maurin silmiin osui välkähdys.
Lahon kannon luona oli jotakin kimaltavaa.
Seelan koru oli pudonnut kannon koloon!
Rikkinäinen ketju roikkui ulkopuolella.
Kaunis koru löytyi kannosta
ehjänä mutta multaisena.

Mauri oli onnellinen.
Hän tiesi, että Seela ja mummo ilahtuisivat.
Mauri vei korun kotiinsa ja harjasi
huolellisesti mullat pois korun pinnalta.
Lisäksi hän korjasi ketjun
ja kiillotti lopuksi koko riipuksen.
Kylläpä se oli kaunis!

Varhain aamulla Mauri paketoi korun
vaahteranlehden sisään.
Paketti sai rusetin kauniista vihreästä heinästä.
Mauri lähti viemään pakettia mummon mökille.
Mummo ja Seela nukkuivat vielä,
kun Mauri nosti paketin mökin portaille.

Seela heräsi auringonsäteeseen.
Se lämmitti ihanasti hänen poskeaan.
Samalla Seelan mieleen kuitenkin palautui
edellisen päivän kompastuminen
ja korun katoaminen.
Seela päätti tomerasti:
– Tänään etsisimme mummon kanssa
kadonneen korun.

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Mummo touhusi jo keittiössä
ja keitti Seelalle aamupuuroa.
Puuron valmistumista odotellessaan
Seela meni tapansa mukaan
ulos portaille istumaan.
Siinä istuskellessaan hän
kuunteli lintujen laulua
ja haisteli raikasta ilmaa.

Kun Seela katsahti jalkoihinsa,
hän huomasi portailla pienen paketin.
Seela nosti paketin käteensä
ja juoksi keittiöön.
Hän näytti vaahteranlehdestä tehtyä
kääröä mummolle.
– Avataan se, mummo kehotti.
Seela avasi paketin malttamattomana.
Sen sisältä paljastui hänen kadonnut korunsa!

Koru oli onneksi ehjä.
Se vieläpä oikein kiilsi,
aivan kuin joku olisi kiillottanut sen.
Seela hyppi ilmaan onnesta.
– Se löytyi, se löytyi! hän kiljui.
Samalla Seela kuitenkin ihmetteli:
– Kukahan sen on oikein löytänyt?

Mummo tutki vaahteranlehteä ja
huomasi johtolangan.
Paketin tekijä oli jättänyt lehteen
pienet multaiset käpälänjäljet.
Mummon kasvoille levisi hymy.
Hän aavisti jo, kuka korun löytäjä oli.

Illalla, pitkän työpäivän jälkeen,
Mauri Myyrä kömpi väsyneenä kohti kotiaan.
Hänen suustaan pääsi haukotus.
Kun Mauri saapui kotikolonsa ovelle,
hän hämmästyi.
Oven eteen oli jätetty
kokonainen vadelmapiirakka ja
pieni kuppi vaniljakastiketta.
Piirakan päällä oli pikkuruinen lappu.
Siinä luki:

Kiitos Mauri!
Tässä löytöpalkkio.

Ystävällisin terveisin
Seela ja naapurin Martta

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Oheistehtävät

Tavoitteet

Harjoitusten tavoitteena on ***ajattelutoimintojen*** (muistaminen, päättely, syy-seuraus jne.), kielellisten ja sosiaalisten taitojen kehittäminen vuorovaikutuksellisen ja toiminnallisen työskentelytavan avulla. Tavoitteena on myös ***luovaan toimintaan ja motorisiin harjoituksiin*** innostaminen tarinasta syntyneiden mielikuvien avulla. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja toisen asemaan asettumista.

Käsitteiden tunnistaminen

Ennen kuin aloitat tarinan lukemisen, tarkista että kaikki lapset tietävät mitä tarkoittaa: tanssilava, perintökoru, kallisarvoinen, orkesteri, lavatanssit, rankkasade, apupoika, auringon säde, maanvyöry, raekuuro, päälaki, harmistua, heikkonäköinen, malttamaton.

Lukemistavat

Aikuinen lukijana: Voit lukea koko tarinan läpi yhdellä kerralla tai rytmittää lukemista väliotsikoiden avulla pienempiin kokonaisuuksiin. Tarinan aikana voit tehdä kysymyksiä, joiden avulla saat selville lasten kuullun ymmärtämisen ja muistamisen taidot.
Lapsi lukijana: Lapset voivat lukea tarinan itsekseen tai pareittain. Aloitteleva lukija voi lukea esimerkiksi yhden luvun päivässä, jolloin lukemista ei tule liian paljon yhdellä kertaa.

Parityöskentelyssä toinen lukee ja toinen kuuntelee. Tarina on jaettu väliotsikoiden avulla pieniin osiin, jolloin vuoron vaihto on helppoa.

Jos kuuntelijan roolissa pysyminen on vaikeaa, saattaa korva-kortin näkyvissä pitäminen auttaa kuuntelijaa muistamaan oma tehtävänsä. Vastaavasti lukijalla on kirja-kortti. Kortit voi tehdä itse pahvista johon toiseen liimataan tai piirretään korvan kuva ja toiseen kirjan kuva.

Kerro tarinan pääjuoni ja/tai opetus

Lapsen on tärkeää oppia elämässään ***erottamaan olennaiset asiat epäolennaisista.*** Taito löytää pääasia, ydin, tavoite tai opetus helpottaa kaikenlaisen informaation käsittelyä. Kun lapsi kertoo tiivistetysti tarinan juonen, hän paljastaa samalla omat kognitiiviset ja kielelliset taitonsa löytää tarinan pääkohdat ja opetus (erottaa olennaisen epäolennaisesta, päättelykyky), ymmärtää tarinan sisältöä ja juonenkulkua (kuullun ymmärtäminen) sekä palauttaa mieleen kuulemiaan asioita (muistaminen). Jos tarinan pääkohtien kertominen tuntuu vaikealta, pyydä lapsia kertomaan tarinan alku, keskikohta ja loppu.

Muistatko?

Valitse lasten taidoille sopivat kysymykset alla olevasta luettelosta

Mikä tytön nimi oli?
Kenen luokse Seela meni kesäisin?
Milloin Seela kävi mummolassa?
Mitä mummo oli antanut Seelalle?
Miksi mummo kävi lavatansseissa?
Miten Seela valmistautui mustikanpoimintaan?
Minkä ohjeen mummo antoi Seelalle ennen marjaan menoa?

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Oheistehtävät

Miksi Seela itki metsässä?
Miksi Mauri ja vaari oli lähistöllä?
Mitä Maurin päälle tippui?
Mikä Seelalta meni hukkaan?
Kuka löysi korun?
Mitä Mauri teki auttaakseen Seelaa?
Milloin Mauri vei korun takaisin?
Mistä Seela löysi paketin?
Mitä Maurin sai löytöpalkkioksi?

Päätteleminen ja syy-seuraus

Miksi Seela meni yksin metsään?
Miksi Mauri laittoi silmät kiinni katsoessaan ulos?
Miksi Seela hukkasi korunsa?
Miksi Seela ajatteli, että mummo on vihainen hänelle?
Mistä Mauri päätteli, että Seela on hukannut korunsa?
Mistä mummo tunnisti paketin tuojan?

Tunteiden tunnistaminen ja toisen asemaan asettuminen

Miksi Seela oli surullinen?
Miltä Maurista ja vaarista tuntui kun he näkivät Seelan itkemässä?
Miten mummo suhtautui Seelan vahinkoon?
Miltä Seelasta ja mummosta tuntui, kun he avasivat paketin?
Mitä Mauri ajatteli, kun hän näki vadelmapiirakan ovensa edessä?

Kuuntele ja kuvittele

Tunnista äänet ja pohdi missä kohdassa tarinaa ääni voisi kuulua.

Missä Mauri toiminta aiheutti tällaisen äänen? Työ ja työkalut: hiekan kaivaminen
Milloin Mauri kuuli tällaisen äänen? Ihminen: askeleita ulkona
Milloin Mauri kuuli tällaisen äänen? Ihminen: mies haukottelee
Miksi Mauri kuuli tällaisen äänen? Matki itse itkemisen ääntä.

Tuottakaa ja keksikää itse ääniä, jotka liittyvät tarinan vaiheisiin ja arvuutelkaa niitä toisillanne.

Liittäminen omaan arkeen

Oletko sinä saanut isovanhemmiltasi jotain vanhaa tavaraa?
Millä tavoin sinä olet auttanut isovanhempiasi tai muita vanhuksia?
Oletko sinä hukannut jotain omasta mielestäsi tärkeää?
Oletko auttanut ystävää etsimisessä, jos hän on hukannut tavaransa?
Oletko käynyt koskaan marjassa?

© Oppimateriaakeskus Opike 2023

Oheistehtävät

Luova ilmaisu

Esittäkää tarina nukketeatterina, pöytäteatterina, pantomiimina tai näyttelemällä. Sopikaa kuka näyttelee Mauria, vaaria, Seelaa ja Martta-mummoa. Voitte keksiä myös lisärooleja tarvittaessa. Pohtikaa yhdessä mitkä kohtaukset esitykseen otetaan (tarinan kiteyttäminen) ja niiden vuorosanoja.

Esittäkää pantomiimina yksin tai pienissä ryhmissä tarinaan liittyviä pysähtyneitä tilannekuvia tai kohtauksia. Sopikaa ryhmäläisten kanssa minkä tilanteen esitätte. Asettukaa kohtauksen vaatimiin asentoihin ja asetelmiin. Muokatkaa vaatetustanne tai ottakaa mukaan joitakin tilanteen vaatimia esineitä. Pysykää tilanteen vaatimissa asennoissa ja pyytäkää muita arvaamaan, mistä tilanteesta on kyse. Jos muut eivät arvaa mistä tilanteesta on kyse, joku voi käydä haastattelemassa paikallaan pysyviä esittäjiä kysymällä heiltä esimerkiksi: Kuka olet? Mitä teet? jne. Asetelma voi myös tarvittaessa lähteä liikkeelle ja esittäjät käyttää ääntään, jolloin arvaaminen helpottuu.

Piirtäkää tarinasta sarjakuva.

Ikuistakaa tarinan mieleenpainuvin kohtaus tai hahmo maalaamalla siitä kuva tai askartelemalla tai muovailemalla siitä kolmiulotteinen taideteos.

Kerro oma tarinasi

Kannusta lasta kertomaan oma tarina samantyylisestä aiheesta. Pyydä häntä kirjoittamaan tai piirtämään tarina paperille ja kertomaan se muille. Kirjoita tarina paperille, jos lapsi ei itse osaa kirjoittaa.

Sensomotoriset harjoitukset

Ryömikää matalana kuten Mauri ja vaari maan alla. Voitte ryömiä mattojen, tuolien, pöytien ym. alta ja kuvitella olevanne tunnelissa.

Piirtäkää kartta yhdestä huoneesta tai useammasta huoneesta. Piilottakaa huoneeseen esine, jota muut lähtevät etsimään kartan avulla.

Piilottakaa huoneeseen esine. Etsikää esinettä silmät kiinni tai auki piilottajan antaman vihjeiden perusteella (kylmenee, kuumenee).

Etsikää silmät kiinni piilotettua tavaraa herneiden, riisien tms. joukosta.

© Oppimateriaakeskus Opike 2023